

10. Monarchikus államforma, melynek alapja, hogy a király az ország földjeinek legnagyobb birtokosa
11. A bizánci szertartású szerzetesség legnépesebb csoportja, nevüket a keleti szerzetesség atyjától, Nagy Szent Vazultól vették
12. Királyi felségjogon szedett jövedelem
13. Szentté avatás
14. Kiskirály
15. Telepes, vendég

A KIEMELT OSZLOP MEGFEJTÉSE: KRISZTIANIZÁCIÓ

JELENTÉSE: a keresztény hit terjesztése, térítés

17p.

2. Ki a szerzője az alábbi műveknek?

Carmen miserabile	<i>Rogierius</i>
Pannonhalmi alapítólevél	<i>Heribert C</i>
Szent András és Benedek legendája	<i>Szent Mór</i>
Deliberatio	<i>Szent Gellért</i>
Jelentés Julianus barát útjáról	<i>Riccardus</i>
Szent István legendája	<i>Hartvik</i>
Szent Margit legendája	<i>(Frater) Marcellus</i>

7p.

3. Ki az alapítója a következő monostoroknak?

Szekszárd	<i>I. Béla</i>
Szentjobb	<i>Szent László</i>
Zalavár	<i>Szent István</i>
Garamszentbenedek	<i>I. Géza</i>
Tihany	<i>I. András</i>
Zselicszentjakab	<i>Győr nemzetségbeli Ottó</i>

6p.

4. Melyik szerzetesrendhez köthetőek az alábbi monostorok?

Pécsvárad	<i>bencés</i>
Cikádor	<i>ciszterci</i>
Váradhegyfok	<i>premontrei</i>

Esztergom

ferences/johannita

Vrana

templomos

Oroszlámos

bazilita

Budaszentlőrinc

pálos

Székesfehérvár

domonkos/johannita

8p.

5. Válaszoljatok a képekhez kapcsolódó kérdésekre!

1.

Milyen eseményre emlékeztet a kép? *Salamon visegrádi fogsága/ Salamon és a hercegek (Géza, László) ill. Szent László király konfliktusa*

Az európai uralkodók közül kik, kinek az oldalán kapcsolódtak be a fenti eseménybe? *Salamon mellett IV. Henrik, a hercegek oldalán Ottó morva herceg/ majd I. Géza halálát követően Szent László Sváb Rudolfal köt szövetséget*

2.

Mit ábrázol a kép? *Tihanyi barátlakások/remetelak/Oroszkő*

Melyik királyunkkal hozható összefüggésbe az alapítás? *I. András*

Milyen családi kapcsolatra vezethető vissza a jelenség? *I. András felesége a kijevi fejedelem (Jaroszláv) leánya, Anasztázia*

Hol került még sor a korszakban hasonló alapításokra?

Visegrád/Zebegény/Oroszlámos/Szávaszentdemeter/Veszprémvölgy

3.

Milyen érvek és tények szóltak az ábrázolt személy királlyá koronázása ellen? *Fizikai adottságai, külső megjelenése (púpos, szőrös) miatt papi pályára szánta Szent László, Álmost állítja Horvátország élére*

Mi játszott szerepet mégis az illető megkoronázásában? *Püspökök, világi előkelők, akik rossz szemmel nézték László németbarát politikáját, Kálmán papi múltja garancia a pápasággal megromlott kapcsolat helyreállítására.*

4.

Milyen eseményre, kiknek a konfliktusára utal a kép? *Salamon király és a hercegek (Géza, László) közös, Nándorfehérvár visszaszerzéséért indított akciója után a zsákmány felosztása miatt konfliktus keletkezett közöttük.*

Hol zajlottak az ellentétet lezáró ütközetek? *Kemej, Mogyoród*

5.

Kiket ábrázolnak a képek? ..

1. *Dukasz Mihály*

2. *I. Géza*

Milyen probléma miatt került a két személy kapcsolatba egymással? *Géza nem kívánt az országát Róma hatalma alá rendelni (elismerése fejében, ezért Bizánc felé orientálódik, a bizánci szászártól kér koronát.*

Mi pecsételte meg a szövetségüket? *Géza feleségül vette Szünadéné bizánci hercegnőt.*

Milyen árat fizetett Magyarország a szövetségért? *Magyarország lemondott a néhány évvel korábban megszerzett Nándorfehérvárról és Szerémvvárról.*

6.

Kit ábrázol a kép? *III. Béla*

Kinek az udvarában nevelkedett, milyen címmel rendelkezett? *Mánuel bizánci császár udvarában, a császári trón örökösének tekinthető despotes címmel ruházták fel.*

Kiknek a trónharca következtében hagyta el Magyarországot? *III. István és bizánci támogatást élvező II. László és IV. István (II. Géza testvérei) között*

Hogy hívták a király első feleségét? *Châtillon Anna (Ágnes)*

Kinek a leánya volt a király második felesége? *VII. Lajos francia király*

7.

Melyik Árpád-házi uralkodónk ereklyetartóját látjátok a képen, kinek az uralkodása idején került sor a szentté avatására? **Szent László, III. Béla**

Kiket avattak szentté a XI. században? **Szent István, Szent Imre, Szent Gellért, nyitrai/zoborhegyi remeték Zoerárd András és Benedek**

Milyen üzenete volt a XI. századi szentté avatásoknak? **A kereszténységet az előző évtizedekben felvett Magyarország, azzal hogy saját szentjei lettek, egyenrangú tagja lett a keresztény népek közösségének.**

39p.

6. Válaszoljatok a források után feltett kérdésekre!

1.

„Azt is tudja meg Szentségtek, hogy amikor Magyarországra visszaérkeztünk, nem Magyarországot, hanem egy elgyötört, feldúlt és minden kincstári jövedelmétől kifosztott országot találtunk, úgy, hogy sem adósságunkat, amelybe zarándoklatunk kevert bennünket, megfizetni, sem országunkat előbbi állapotába visszaállítani még tizenöt esztendő alatt sem tudjuk”

Ki tett elsőként fogadalmat a szövegben említett zarándoklatra, ki volt, aki végül teljesítette? **III. Béla, II. András**

Milyen árat fizetett Magyarország Velencének a vállalkozás kezdetén? **Velence hajóiért cserébe le kellett mondani Záráról**

Kire bízta a király az országot távolléte idején? **János esztergomi érsek**

2.

„Engedd meg nekünk, hogy atyáink szokása szerint pogány módra éljünk, és megkövezzük a papokat, leöldössük a klerikusokat, felakasszuk a dézsmaszedőket, leromboljuk a templomokat, összetörjük a harangokat.”

Melyik királyunk uralkodásának kezdetét jelzi az idézett szöveg? **I. Béla**

Milyen tisztséget töltött be ő az előző király uralkodásának idején? **Herceg(dux)**

Milyen nevezetes eseményt követően kerültek szembe egymással? **Tiszavárkonyi jelenet, András választás elé állítja Bélát: a koronát vagy a kardot választja-e?**

3.

„Ügyszintén akarjuk, és megengedjük hogy az egyházak szabadon szállíthassák sójukat a maguk egyházához...”

Miből származik a fenti idézet? **Beregi egyezmény**

Kikre bízta korábban az uralkodó a sóigazgatás ügyeit? **Zsidók, szaracénok/izmaeliták/muszlimok**

Milyen eszközökkel adott nyomatékot az egyház az egyezmény betartására? **Jakab pápai legátus határidőt szab az egyezmény végrehajtására, felhatalmazást ad az egyik magyarországi püspöknek, hogy az egyezmény megszegése esetén közösítse ki a királyt, ami meg is történik.**

4.

„Ezek hallatára nagyon megörült a római főpap, mindent megadott jóságosan, ahogy kérték. Azonfelül keresztet küldetett a királynak...Elhozták hát az apostoli áldás levelét a koronával és a kereszttel együtt...”

Hogy hívták a szövegben említett római főpapot? **II. Szilveszter**

Kinek az uralkodása idején keletkezett a legenda? **Könyves Kálmán**

Milyen politikai üzenete van a fenti részletnek? **A legenda szerzője (Hartvik) elismeri a koronaküldés kapcsán, hogy a királyi hatalom a pápától származik, de elutasítja, hogy ezáltal a magyar király pápai hűbért is vállalt volna.**

Kinek az oltalmába ajánlotta a megkoronázott király halála előtt az országot? **Szűz Mária**

5.

„...ezután eltávoznak és visszavonulnak sátraikból és nemezházaikból, és keresztények szokása szerint falvakban, földbe épített épületekben és házakban fognak lakni és tartózkodni.”

Miből származik az idézet? **Kun törvények**

Kinek a nyomására kényszerült az uralkodó foglalkozni a fenti problémával? **Fülöp pápai legátus, aki ki is közösíti Lászlót**

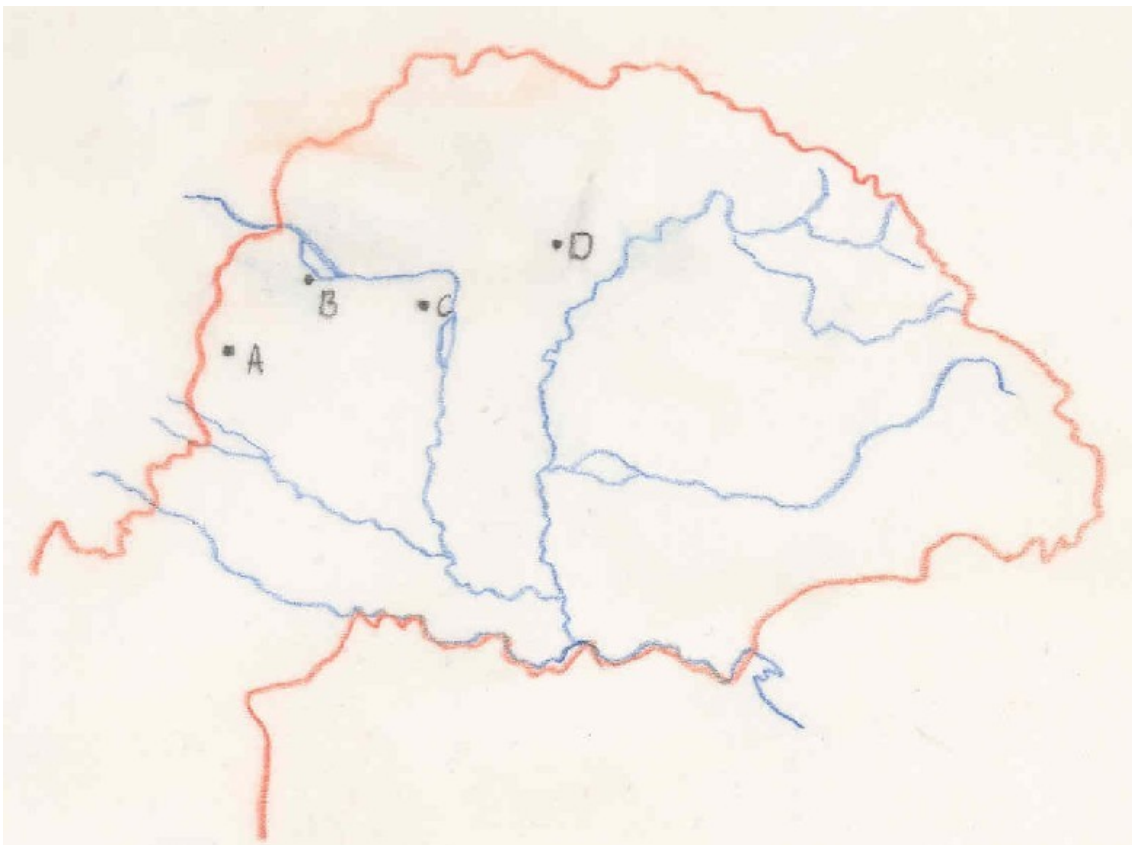

Hogyan kapcsolódik a képen látható emlékmű az idézett szöveghez? *Az 1282-ben lezajlott hód-tavi csata emlékműve arra emlékeztet, hogy László fegyverrel kényszerítette a kunokat a kun törvények betartására.*

18p.

7. Építészet/Művészet

Nevezzétek meg a képen látható templomokat, majd írjátok a képek alá a vaktérkép megfelelő betűjét! Milyen rendek alapították? Írjátok a képek alá azt is, milyen stílusban épültek!

Hol található? Lébény

Vaktérkép betűjele: *B*

Szerzetesrend: *bencés*

Stílus: *román*

Hol található? Bél (apátfalva), Bélháromkút

Vaktérkép betűjele: *D*

Szerzetesrend: *ciszterci*

Stílus: *az eredeti román, az átépítés gótikus*

Hol található? *Ják*

Vaktérkép betűjele: *A*

Szerzetesrend: *bencés*

Stílus: *román*

Hol található? *Zsámbék*

Vaktérkép betűjele: *C*

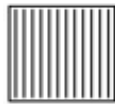
Szerzetesrend: *premontrei*

Stílus: *gótikus*

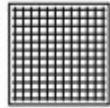
Külpolitika

1) **Nevezzétek meg** azokat a területeket, amelyek az alábbi uralkodók idején tartósan vagy időlegesen Magyarországhoz kerültek, majd a jelmagyarázat segítségével **jelöljétek** a térképen és válaszoljatok a kérdésekre!

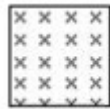
Szent László

A meghódított terület neve*Horvátország, Szlavónia*

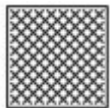
Könyves Kálmán

Dalmácia

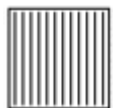
II. Béla

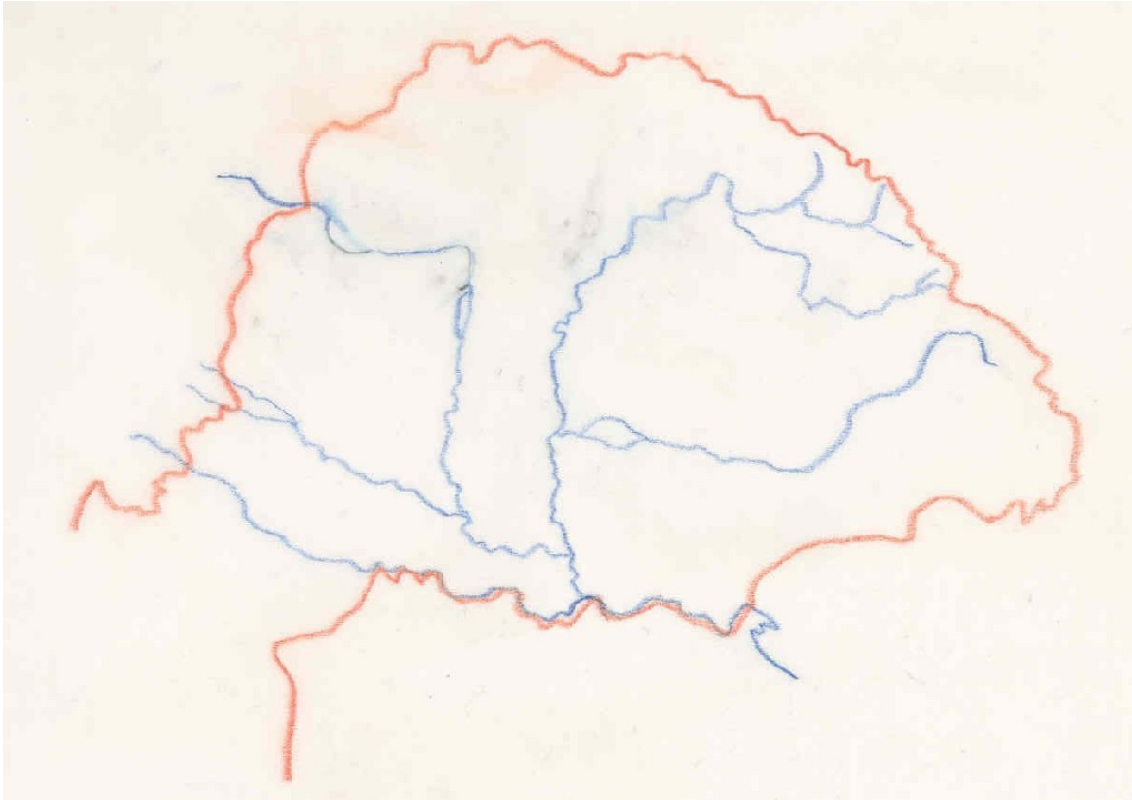
Ráma/ Bosznia

III. Béla

Halics

IV. Béla

*Bosznia,**Bulgária ény-i része*

Szent László, Könyves Kálmán

Milyen ürüggyel indított támadást Szent László? *Az 1087-ben meghalt Zvonimír király felesége(Szent László húga), Ilona megsegítése ürüggyén.*

Mely hatalmak voltak érdekeltek a térség megszerzésében? *Pápaság, Bizánc, Velence*

Kit állított a meghódított terület élére? *Álmos herceget*

Mi lett a meghódított terület egyházi központja? *Zágráb*

Milyen új tisztség született a hódítás nyomán? *Bán*

III. Béla

Kit állított a megszerzett terület élére III. Béla? *András*

Miért nem bizonyult tartósnak a hódítás? *A halicsiak ellenszenvé fokozódott a magyarok garázdálkodásával, András súlyos adóival szemben./ A Magyarországon fogságba vetett Vlagyimir megszökött, majd a lengyel Kázmér segítségével kiűzte Andrást.*

III. Béla utódai közül kik kerültek még a tartomány élére? *II. András fiai, Kálmán és András*

IV. Béla

Kinek a nevéhez fűződik a királyság határainak déli irányba történő kiterjesztése?

Rosztiszlav

Kivel folytatott hosszú, végül eredménytelen küzdelmet IV. Béla? **II. Ottokár**

Melyik család kihalása miatt indult meg a háború a terület megszerzéséért? **Babenberg**

24p.

8. Bevándorlók az országban

Nevezétek meg a vaktérképen megjelölt etnikumokat, majd válaszoljatok a kérdésekre!

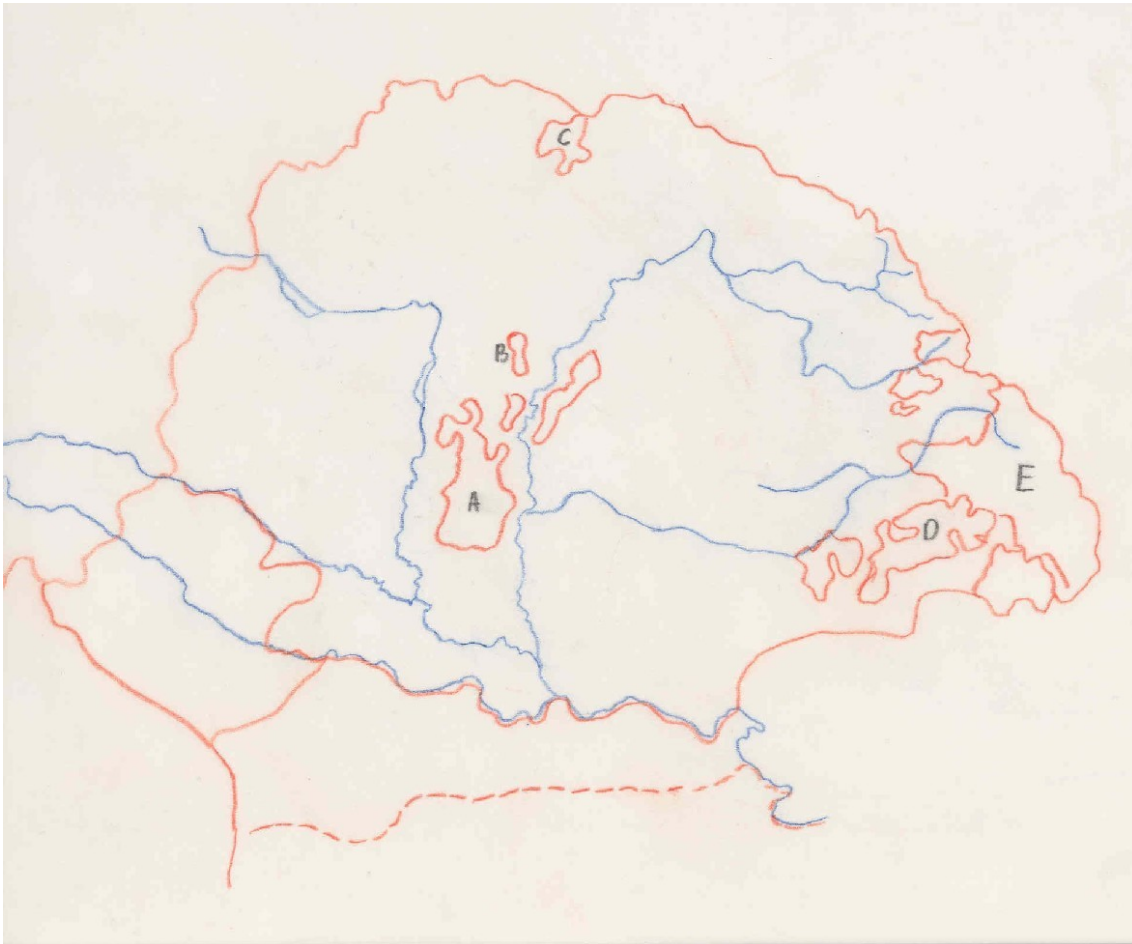
A: *kunok*

B: *jászok*

C: *szepesi szászok*

D: *erdélyi szászok*

E: *székelyek*

Melyek azok a változások Nyugat-Európában, amelyek elindították a népességmozgást Közép-és Kelet-Európa irányába? **Nagyarányú népesség-növekedés, túlnépesedés**

Kinek az uralkodása alatt települt be, ill. kinek a királysága idején kapott kiváltságot a D jelű etnikum? **II. Géza, II. András**

Mi a központja a D jelű etnikumnak? **(Nagy)Szeben**

Hol élt nagy számban végleges letelepedését megelőzően az E jelű népesség? **A gyepűkön éltek Moson, Bars, Gömör, Abaúj, Szabolcs, Temes, Szerém, Baranya, Fejér és Tolna vármegyékbe. A bihari székelyek a későbbi Maros, Udvarhely és Csík szék területét szállták meg.**

Milyen feladatot látott el az E jelű etnikum? **Katonai, határvédő**

Kiknek a segítségével próbálta megtéríteni az A jelű népet II. András király? **Német Lovagrend**

Ki állt az A jelű nép élén a tatárjárás idején? **Kötöny**

Melyik királyunk hívta vissza és telepítette le az A jelű népet az országba? **IV. Béla**

Kinek az uralkodása idején kapott kiváltságot a C jelű etnikum? **V. István**

15p.

Összesen: 150 pont